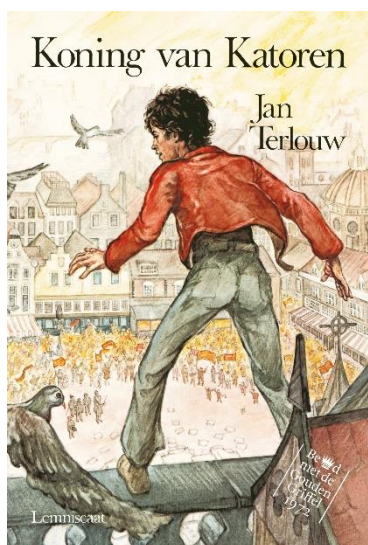

Lessuggesties bij:

Koning van Katoren

Jan Terlouw
Uitgeverij Lemniscaat

Vakken of lesonderdelen: aardrijkskunde, biologie, drama, geschiedenis, kunst, levensbeschouwing, natuurkunde, Nederlands, maatschappijleer, moderne vreemde talen, scheikunde, wiskunde

Over het boek

Stach droomt ervan koning van het land Katoren te worden. De oude koning is zeventien jaar geleden overleden en er is nog steeds geen opvolger gevonden. De zes ministers die het land – tijdelijk – besturen geven Stach zeven opdrachten, als Stach er in slaagt die te vervullen wordt hij de nieuwe koning van Katoren. Maar zoeken de ministers eigenlijk wel een nieuwe koning?

Over de auteur

Jan Terlouw (1931, Kamperveen) werkte jaren als kernfysicus voordat hij in 1970 besloot de politiek in te gaan. Hij was onder meer fractievoorzitter van D66, Minister van Economische Zaken, Commissaris der Koningin in Gelderland en senator van de Eerste Kamer. Tegelijkertijd debuteerde hij als kinderboekenschrijver met *Pjotr* en *Oom Willibrord*. Zijn bekendste boeken zijn *Koning van Katoren* en *Oorlogswinter*.

Naast de jeugdboeken die bij Lemniscaat zijn verschenen, heeft Jan Terlouw een aantal korte verhalen en boeken geschreven. Samen met zijn dochter Sanne schrijft hij detectiveboeken. In 2016 hield Jan Terlouw in De Wereld Draait Door een pleidooi over vertrouwen in de samenleving, met als symbool het 'touwtje uit de brievenbus'. Het pleidooi werd veel besproken en is bij Lemniscaat als tekst verschenen in de uitgave *Het touwtje uit de brievenbus & Katoren revisited*.

Meer informatie op www.lemniscaat.nl

UITVOERING

Thema's: avontuur, ontmoetingen, opdrachten, reizen, vriendschap

- Doelgroep:** *Koning van Katoren* is geschikt voor kinderen vanaf 10 jaar. Onderstaande opdrachten zijn bedoeld voor leerlingen van groep 7 van het primair onderwijs tot en met de derde klas van het voortgezet onderwijs.
- Tijdsinvestering:** Afhankelijk van de gekozen opdrachten variërend van een half lesuur tot meerdere uren.
- Uitvoering:** Klassikale of individuele start, vervolginvulling zowel individueel als in groepjes mogelijk.

Inleiding

U kunt een project rond het boek *Koning van Katoren* inleiden door de leerlingen te laten nadenken over wat koningschap inhoudt, wat de eigenschappen van een goede koning(in) horen te zijn en wie er geschikt is om koning(in) te zijn.

Verdeel de klas in groepjes van drie of vier leerlingen. Geef elk groepje een groot vel papier dat in vier kolommen is verdeeld. De leerlingen gaan discussiëren over vier vragen die met koningschap te maken hebben en noteren hun opmerkingen in de verschillende kolommen. Geef de groepjes ongeveer tien minuten om de opdracht uit te voeren. Vervolgens kiest elk groepje een woordvoerder die tijdens de daarop volgende bespreking het woord neemt.

1. Wat denk je dat koningschap inhoudt?
2. Welke eigenschappen zou een goede koning(in) moeten hebben?
3. Wie zou er geschikt zijn als koning(in) en waarom?
4. Is de monarchie als regeringsvorm achterhaald en zou het beter zijn als Nederland een republiek werd?

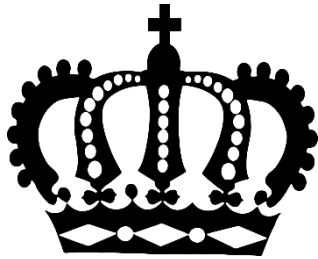
Alternatieve vragen voor jongere leerlingen:

1. Hoe ziet een koning(in) eruit? Maak een tekening.
2. Schrijf de namen op van alle koning(inn)en die je kent.
3. Wat denk je dat een koning(in) de hele dag doet?
4. Ken je iemand die geen koning(in) is, maar van wie je denkt dat die een goede koning(in) zou zijn? Waarom vind je dat?

Laat ieder groepje in één minuut een (door u gekozen) vraag beantwoorden. Als u wilt, kunt u andere groepjes laten reageren.

Geef de leerlingen daarna deze advertentie en laat ze een sollicitatiebrief schrijven. U kunt ervoor kiezen deze brieven te laten inleveren en ze beoordelen. Het is handig om de brieven digitaal in te nemen, in verband met de afronding van het project *Koning van Katoren*.

Gezocht:

Koning(in) van Nederland

Ben jij tussen de 10 en 16 jaar oud en denk je dat je Nederland kunt besturen? Schrijf dan een brief naar de Nederlandse regering.

We willen graag de volgende dingen van je weten:

- Wie ben je, hoe oud ben je en waar woon je?
- Vertel iets leuks over je familie(leden).
- Wat zijn je hobby's?
- Waarom wil je koning(in) worden?
- Wat heb jij Nederland te bieden?
- Wat is het eerste dat je gaat doen als je koning(in) bent?
- Wat ben je bereid te doen om koning(in) te worden?

Gebruik ongeveer 250 woorden om bovenstaande vragen te beantwoorden. De tien meest geschikte kandidaten worden uitgenodigd en moeten een opdracht doen om te laten zien dat ze het waard zijn om koning(in) te zijn.

Schrijf je brief aan:

De Nederlandse Regering
t.a.v. de minister-president
Binnenhof
Den Haag

Lessuggesties

Maak een selectie uit de onderstaande lessuggesties en leid die in bij de leerlingen.

De moeilijkheidsgraad van de opdrachten wordt weergegeven met behulp van de volgende symbolen:

SUGGESTIE 1: FRAGMENT

Lees hoofdstuk 1 (*De dood van een koning*) en beantwoord de volgende vragen:

1. Waarom wil de koning van Katoren sterven terwijl het buiten heel slecht weer is?
2. Wat denk je dat er bedoeld wordt met de zinsnede '... plaatsen waar geen levende ooit is geweest', op de eerste pagina van dit hoofdstuk?
3. Leg deze twee woorden uit: 'geïntrigeerd' en 'geharrewar'.
4. Stel je voor dat Nederland een Alternatieve Koningsdag had. Welke datum zou jij daarvoor geschikt vinden? Waarom?
5. Waarom geeft oom Gervaas Stach alleen maar op zijn kop als hij verlegen is of niets durft te zeggen?
6. Waarom wil minister De Seer geen feestje geven voor oom Gervaas ter ere van zijn vijftigjarig jubileum als werknemer van de ministers?
7. Waarom komt het voor Stach het beste uit dat hij met minister Regtoe, de minister van Eerlijkheid die niet kan liegen, spreekt?
8. Waarom laten de ministers oom Gervaas de dobbelsteen gooien en doen ze het niet zelf?
9. Wat bedoelt de verteller van dit verhaal met de volgende zin? *'Maar diep in zijn hart is hij ervan overtuigd dat hij de opdrachten tot een goed einde zal brengen. Want hij is zeventien jaar – precies de leeftijd waarop je alle reuzen, draken en heksen aankunt.'*

SUGGESTIE 2: LEESVERSLAG

Lees het hele boek *Koning van Katoren* en schrijf er een leesverslag over.

Voor de docent

In bijlage 1 vindt u een opzet voor een leesverslag die u aan de leerlingen kunt geven, als die aan uw richtlijnen voldoet.

SUGGESTIE 3: REGERINGSVORMEN

Katoren heeft, net als Nederland, een koning als staatshoofd. Een land met een koning als staatshoofd noemen we een monarchie. Er zijn ook landen die geen koning hebben, maar een president. Die landen noemen we een republiek.

De rol die de koning heeft binnen een monarchie kan per land verschillen. In het ene land heeft de koning alleen een ceremoniële functie en wordt het land bestuurd door een regering met een minister-president. In andere landen heeft de koning wel een heleboel macht en beslist hij wat er in zijn land gebeurt.

Opdracht

Hieronder staat een lijst met regeringsvormingen. Kies één van deze regeringsvormen, zoek uit wat die inhoudt en zoek een land op met die regeringsvorm.

Geef de basisgegevens van het land (hoofdstad, aantal inwoners, oppervlakte, volkslied, munteenheid en nationale feestdagen).

Zoek ook uit wie het staatshoofd van het land is en wie de regeringsleider. Geef tot slot aan hoe het staatshoofd en de leden van het parlement gekozen worden.

- Autocratie
- Oligarchie
- Presidentiële republiek
- Parlementaire republiek
- Constitutionele monarchie
- Absolute monarchie
- Eenpartijstaat
- Theocratie

Verwerk de gegevens in een PowerPoint- of Prezi-presentatie. Gebruik afbeeldingen van het land en het staatshoofd om je presentatie levendiger te maken. Voer de presentatie uit voor je klasgenoten.

SUGGESTIE 4: KANSBEREKENING

De ministers kunnen het niet eens worden over wat ze met Stachs verzoek om koning te worden moeten doen. Er zijn twee ministers die hem willen onthoofden, er zijn er twee die hem willen verbannen en er zijn er twee die Stach moeilijke opdrachten willen laten uitvoeren. Ze besluiten om het aan het toeval over te laten. Ze nemen een dobbelsteen en als er een één of twee wordt gegooid wordt Stach onthoofd, als er een drie of vier wordt gegooid wordt hij verbannen, en wordt er een vijf of zes gegooid dan moet hij opdrachten doen. De ministers laten oom Gervaa's gooien, en die gooit gelukkig een zes.

De kans dat oom Gervaas een zes zou gooien was één op zes. In theorie betekent dat dat als je zes keer met een dobbelsteen gooit, er één keer een zes tevoorschijn komt. Die theorie klinkt heel leuk en aardig, maar werkt dat in de praktijk ook zo?

Opdracht

We gaan de theorie testen door een experiment uit te voeren.

Daarvoor heb je nodig:

- Twee dobbelstenen
- Een beker om de dobbelstenen mee te gooien
- Een dienblad waarop je de dobbelstenen gooit.

Opwarmer:

1. Hiervoor heb je maar één dobbelsteen nodig.
2. Gooi zes keer met een dobbelsteen en schrijf de getallen die je hebt gegooid op.
3. Volgens de kansberekening zou je elk getal van één tot en met zes één keer gegooid moeten hebben. Was dat bij jou ook zo? Waren er getallen die je vaker dan één keer hebt gegooid? Welke waren dat? Waren er getallen die je niet hebt gegooid? Welke waren dat?

Hoofdopdracht:

We gaan het nu een stapje moeilijker maken door met twee dobbelstenen te werken, maar je mag samenwerken met twee andere leerlingen.

1. Doe de dobbelstenen in de beker en schud ze even goed.
2. Iemand van jullie groepje gooit de dobbelstenen op het dienblad.
3. Iemand anders houdt bij hoeveel ogen er zijn gegooid. Gebruik daarvoor de onderstaande tabel. Zet een kruisje achter het getal dat er gegooid is. Er kunnen meerdere kruisjes in een vakje komen te staan!
4. Ieder lid van het groepje gooit vijf keer.

	Naam speler 1	Naam speler 2	Naam speler 3
2
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			

- A. Hoe vaak hebben jullie in totaal gegooid?
- B. Hoe vaak hebben jullie het getal zeven gegooid?

C. Vul de volgende zin aan: **We hebben ... keer zeven gegooid van de ... beurten.**

D. Reken uit in hoeveel procent van de gevallen jullie gezamenlijk het getal zeven hebben gegooid. Je rekent het percentage als volgt uit:

$$\frac{\text{aantal keren het getal 7 gegooid}}{\text{het totaal aantal beurten}} \times 100 = \text{percentage}$$

Voorbeeld: Annie, Renzo en Wilma gooien drie keer het getal zeven. In totaal hebben ze vijftien keer gegooid. Vul deze getallen in de som hierboven in. Je krijgt dan de volgende som:

$$\frac{3}{15} \times 100 = 20\%$$

E. Vul nu de onderstaande tabel in door de ogen van de dobbelstenen bij elkaar op te tellen. Om je te helpen zijn er alvast een aantal vakjes ingevuld.

						
		3				
						
				7		
						
			8			
					11	

F. Tel het aantal vakjes van de tabel waar je een getal hebt ingevuld (inclusief de getallen die al ingevuld stonden). Noteer dat getal.

G. Tel het aantal vakjes van de tabel waar je het getal zeven hebt ingevuld. Noteer dat getal.

H. Vul de volgende zin aan: **Er staat ... keer het getal zeven in ... vakjes.**

I. Reken nu uit in hoeveel procent van de gevallen je het getal zeven kunt gooien.

J. Hoe groot is het verschil tussen het antwoord op vraag D en vraag I? Probeer een verklaring te bedenken voor het verschil.

K. Doe het experiment nog een keer, maar gooi nu ieder tien keer. Reken nu nog een keer het percentage uit. Komt het percentage nu dichterbij de buurt van het antwoord op vraag I?

SUGGESTIE 5: APTONIEMEN

Je kent vast van die verhalen over een mevrouw De Kok die in een restaurant werkt, of mijnheer Bakker die op de broodafdeling van de supermarkt werkt. Hun achternamen komen overeen met hun beroep; we noemen zo'n naam een 'aptoniem'. Het boek *Koning van Katoren* staat vol met zulke aptoniemen.

Opdracht

Hieronder staan de namen van de zes ministers en de steden uit *Koning van Katoren*. Schrijf op wat de taken van de ministers zijn en welk probleem de steden hebben. Leg dan de naam van de minister en stad uit. Let op: het is niet bij alle ministers mogelijk om een duidelijke uitleg van de namen te geven.

Naam van de minister	Is minister van	Uitleg van de naam
Zuiver		
Pardoes		
De Seer		
Regtoe		
Walsen		
Broeder		

Naam van de stad	Probleem van de stad	Uitleg van de naam
Wiss		
Decibel		

Wapenfelt		
Smook		
Uikemene		
Afzette-Rije		
Ekilibrië		
Stellingwoude		

Voor de docent: U kunt de leerlingen een tip geven door de alternatieve spellingen van Uikemene (oecumene) en Ekilibrië (equilibrium) te benoemen.

SUGGESTIE 6: VREEMDE VOGEL

Stach heeft de opdracht gekregen om Decibel te verlossen van de krijgende vogels die de stad teisteren. Die vogels maken zo'n lawaai dat je niet zonder oorkleppen de straat op kunt, anders word je doof!

We weten nu dat de vogels van Decibel een heleboel herrie maken maar we weten niet hoe ze eruitzien, hoe groot ze zijn, wat ze eten, of wat hun naam eigenlijk is. Die taak is voor jou!

Opdracht

Maak een zo nauwkeurig mogelijke beschrijving van de vogels van Decibel.

- Bedenk een goede naam voor de vogels van Decibel.
- Beschrijf hoe de vogels eruit zien. Maak een onderscheid tussen vrouwtje, mannetje en jong. Maak een tekening van elk.
- Beschrijf waar ze voorkomen. Benoem ook waar ze overwinteren.

- Beschrijf wat de vogels eten.
- Beschrijf het geluid dat ze maken.
- Beschrijf waar ze hun nest bouwen.

Verwerk je gegevens in een leporello. Een leporello is een boekje dat in een zigzag vorm is gevouwen. Het lijkt een beetje op een accordeon. Op [deze website](#) kun je meer lezen over wat een leporello is.

Alternatieve opdracht

Als alternatieve opdracht kun je ook een leporello maken over een of meerdere vogels die in Nederland voorkomen.

SUGGESTIE 7: EEN HOROSCOOP SCHRIJVEN

De vrouwen van de ZB (Zusterschap van de Boom) van Wapenfelt geloven dat de granaatappelboom van Wapenfelt invloed heeft op hun leven.

Om te voorspellen wat er in hun leven zal gebeuren, kijken sommige mensen in het echte leven naar de stand van de sterren. Zo hopen ze een beetje voorbereid te zijn op hun toekomst.

Astrologen zijn mensen die dat voor hun beroep doen. Zij bekijken regelmatig de stand van de sterren en voorspellen dan wat er gaat gebeuren. Voor elk sterrenbeeld is er een andere voorspelling. Welk sterrenbeeld je hebt, wordt bepaald door de datum waarop je bent geboren.

Opdracht

Je gaat nu zelf een horoscoop schrijven. Die verzin je natuurlijk niet zomaar; je moet wel eerst wat achtergrondinformatie hebben over de verschillende sterrenbeelden.

Stap 1. Zoek eerst op welke data bij welk sterrenbeeld horen en noteer die in de tabel. Er is alvast een vakje ingevuld.

Stap 2. Zoek op wat de eigenschappen zijn van elk sterrenbeeld. Noem drie eigenschappen. Vul die ook in de tabel in.

Naam sterrenbeeld	Data (van, tot)	Eigenschappen
Ram	21 maart tot 20 april	Moedig, onvoorspelbaar, eerlijk
Stier		
Tweelingen		
Kreeft		
Leeuw		
Maagd		

Weegschaal		
Schorpioen		
Boogschutter		
Steenbok		
Waterman		
Vissen		

Stap 3. Schrijf nu op basis van de eigenschappen die je hebt gevonden een horoscoop voor elk sterrenbeeld. Gebruik ongeveer 75 woorden per sterrenbeeld. Zorg ervoor dat je voorspelling aansluit bij de eigenschappen die je hebt gevonden van het sterrenbeeld.

Tip: Je kunt de volgende onderwerpen gebruiken om je voorspelling op te baseren: school, gezondheid, geld, familie, vrienden, vrije tijd/hobby's, liefde, geluk en reizen. Maar er zijn natuurlijk meer mogelijkheden. Kies er een aantal uit.

Als je het lastig vindt om de juiste informatie te vinden, kun je [deze site](#) over de eigenschappen van sterrenbeelden gebruiken. Voor een voorbeeld van een horoscoop kun je een kijkje nemen op [deze horoscopiesite](#).

SUGGESTIE 8: DE KAART VAN KATOREN

Let op: alleen geschikt als je de paperbackuitgave van het boek gebruikt

Het boek speelt zich af in het land Katoren. Al lezend komen we veel informatie over het land te weten. Zo weten we dat er in Katoren een aantal steden is en dat het een buurland heeft, Eltoren. We weten dat het een goed treinnetwerk heeft en we weten ook dat er een moeras is, dat er bergen zijn en waar de steden in het land liggen. In de paperbackuitgave van het boek zit echter geen kaart van het boek. Welke vorm zou het land hebben?

Opdracht

Je gaat een landkaart maken van het land Katoren. Verzin waar de grenzen van het land liggen. Zoek in het boek op waar de steden liggen en in welk landschap zich de stad bevindt. Teken dit allemaal op de kaart. Teken ook de treinverbindingen en neem bij elke stad een kleine tekening op van het probleem van de stad (dus bij Decibel teken je een vogel, bij Wapenfelt een granaatappelboom, enz.). Vul de kaart vervolgens aan met details, zoals rivieren, meren, en welke buurlanden Katoren naast Eltoren nog meer heeft. Deze gegevens mag je eventueel verzinnen.

SUGGESTIE 9: STAMBOOM MAKEN

In een koninkrijk is het gebruikelijk dat de koning(in) wordt opgevolgd door het oudste kind. In Katoren is dat ook zo, maar omdat de koning van Katoren geen kinderen heeft, is er niemand die hem kan opvolgen. Daarom houdt de stamboom van de koninklijke familie van Katoren bij hem op.

Opdracht

Maak een stamboom van het koninklijk huis van Nederland. Begin bij koning Willem-Alexander en zoek op wie zijn kinderen zijn en wie zijn ouders zijn/waren. Zoek dan op wie de ouders van zijn ouders waren, enzovoort. Zet alle namen in een stamboom. Zet ook in je stamboom in welk jaar de mensen geboren en gestorven zijn. Als ze nog leven, laat je de sterfdatum natuurlijk open.

Om het je gemakkelijk te maken, hoef je alleen maar te zoeken naar de ouders van de koning(in) en niet naar die van haar/zijn echtgeno(o)t(e), maar als je van een uitdaging houdt mag dat natuurlijk wel. Je hebt dan wel een heel groot vel papier nodig.

Ga in ieder geval terug tot koning Willem I, maar ga terug tot stadhouder Willem van Oranje (Willem de Zwijger) als het lukt.

Tip: op de site van bommeltje.nl kun je veel voorbeelden van stambomen vinden.

SUGGESTIE 10: EEN BRIEF VOOR KIM

In Wapenfelt ontmoet Stach Kim, de dochter van de burgemeester. Ze vinden elkaar heel aardig en nadat Stach uit Wapenfelt is vertrokken schrijven ze brieven om elkaar op de hoogte te houden en om lieve dingen tegen elkaar te zeggen. De verteller in het boek is van mening dat dat iets is tussen Kim en Stach. Hij vertelt ons dus niet welke lieve dingen er in de brieven staan.

Opdracht

Stel je voor dat je Stach bent en net een lastige opdracht hebt voltooid. Schrijf een brief aan Kim en vertel wat de opdracht was en hoe je die hebt opgelost. Voeg ook lieve dingen toe die speciaal voor Kim zijn. Gebruik ongeveer 250 woorden.

Voor de docent:

Deze opdracht is ook heel geschikt als opdracht voor de moderne vreemde talen.

SUGGESTIE 11: EEN LEZING HOUDEN

In Smook hebben de mensen al heel lang de zon niet gezien. Het is er namelijk altijd mistig en er hangt een vieze nevel. De mensen weten eigenlijk niet eens goed wat de zon nou eigenlijk is. Stach weet dat natuurlijk wel, en hem wordt gevraagd om een lezing te houden over de zon zodat de Smokenaren enig idee krijgen.

Opdracht

Een lezing is een soort presentatie of spreekbeurt, vaak voor volwassenen. Het gaat meestal over een moeilijk onderwerp waarin veel feiten, maar ook wel persoonlijke ervaringen en meningen worden verteld.

Jij gaat, net als Stach, een lezing houden over het onderwerp 'de zon'. Verzamel allemaal feitjes over de zon en verwerk die in een goedlopend verhaal dat je gaat presenteren aan je klasgenoten. Je lezing moet ongeveer vijf minuten duren.

SUGGESTIE 12: HOE ZIET EEN KERK ERUIT?

De stad Uikemene heeft een heleboel kerken, die allemaal net een beetje anders zijn. Vreemd genoeg dwalen de kerken af en toe. Dan schuifelen ze door de stad. Ze kijken niet uit waar ze gaan en soms walsen ze zo over een huis, een school of een boom heen. De kerkbestuurders doen hun best om de kerken op het rechte pad te houden door de kerkbanken of het orgel te verplaatsen, maar dat kost hen heel veel moeite. Uiteindelijk lukt het Stach om alle kerken tegelijkertijd op dezelfde plek te krijgen, zodat er één grote kerk ontstaat.

Opdracht

Een kerk is een christelijk gebedshuis. Binnen het christendom zijn er drie bekende stromingen: de protestanten, de rooms-katholieken en de oosters-orthodoxen. De kerken van deze drie stromingen zien er vanbinnen en vanbuiten vaak heel verschillend uit. Ook is er een verschil in hoe de voorgangers/priesters eruitzien.

Maak een presentatie over de kerken van deze drie stromingen. Wat is hetzelfde? Wat is verschillend?

Let bij je vergelijking vooral op de volgende elementen:

- Waar staat/zit de voorganger?
- Wat draagt de voorganger?
- Waar staan/zitten de kerkgangers (zitten mannen en vrouwen door elkaar?)?
- Welke muziekinstrumenten worden van oudsher gebruikt?
- Wat voor liederen worden gezongen?
- Wat valt er te zien in de kerk aan afbeeldingen en beelden?
- Welke religieuze attributen vind je in de kerk? (kaarsen, wierook, avondmaalsbeker, enz.)

Vervolgens verwerk je de gegevens in een posterpresentatie. Gebruik afbeeldingen van de kerken en hun attributen om je presentatie duidelijker te maken. Hang de presentaties in de klas op.

Alternatieve opdracht

Deze opdracht kun je uitbreiden door ook te kijken naar de gebedshuizen van andere grote godsdiensten, zoals het jodendom (synagoge), de islam (moskee), het hindoeïsme (tempel), en het boeddhisme (tempel).

SUGGESTIE 13: EEN FOTO VAN VROEGER

Als Kim bij Stach op bezoek is, wil ze heel graag foto's zien van toen Stach nog klein was. Stach wil zijn foto's liever niet laten zien, maar zijn oom Gervaaas heeft daar geen moeite mee. Hij haalt de albums tevoorschijn. Vooral de foto van Stach toen hij drie jaar was en een hansop (een ouderwetse *onesie*) droeg, vindt Kim erg leuk.

Opdracht

Let op: Deze opdracht is bedoeld voor de moderne vreemde talen

Je hebt vast zelf ook foto's van toen je een jaar of drie was. Kies er een uit en neem die mee. In een klein groepje vertellen jullie aan elkaar:

- Wat er op de foto te zien is
- Wie de foto heeft gemaakt
- Waar de foto is genomen
- Wanneer de foto is gemaakt
- Wat er voor en na de foto is gebeurd

Als je het je zelf niet kunt herinneren, vraag je thuis aan een van je ouders om het verhaal achter de foto.

SUGGESTIE 14: KNOBBELNEUZEN TEKENEN

In de buurt van Afzette-Rije leeft een bepaald soort mug die de mensen van die stad teistert. Deze muggen steken de mensen vooral in hun neus. Wanneer iemand gestoken is, ontstaat er een rood puntje, krijgt hij koorts en ontstaat er een dof gevoel in de neus. Daarna zwelt de neus op. Hij wordt rood en er ontstaat een knobbel. Stach is naar Afzette-Rije gestuurd om een oplossing voor dit probleem te vinden.

Opdracht

De knobbelneuzen hebben verschillende vormen:

Je moet weten dat er talloze stammen van muggen bestaan, die je allemaal met een ander soort neus opknappen. We hebben de rode-koolneus, de bloemkoolneus, de paddenstoelneus, de uierneus, de oorneus, de rabarberneus, enfin, te veel om op te noemen.

(Uit: Koning van Katoren, pag. 105)

In bijlage 2 vind je een aantal gezichten zonder neus. Maak de gezichten af door de hierboven genoemde knobbelneuzen erin te tekenen. Verzin ten slotte zelf nog een nieuwe soort knobbelneus en geef die een passende naam.

SUGGESTIE 15: EEN SCRIPT SCHRIJVEN

In Afzette-Rije hebben de mensen met een knobbelneus een toneelvereniging opgericht. Ze spelen graag dat ze 'normaal' zijn. Toneelspelen is vooral heel leuk omdat je kunt doen alsof je iemand anders bent.

Opdracht

Neem het hoofdstuk 'Een zielig stadje' uit *Koning van Katoren* en bewerk het tot een toneelstuk. Ga als volgt te werk:

Stap 1. Kies drie klasgenoten om deze opdracht mee te doen.

Stap 2. Kopieer het hoofdstuk *Een zielig stadje* zodat je in de tekst kunt strepen en schrijven.

Stap 3. Lees het hoofdstuk met je groepje een keer goed door.

Stap 4. Maak een lijst van alle personages die in de tekst voorkomen. Zet achter de naam van elk personage wat de leeftijd is (als die niet genoemd is, schat die dan), wat het beroep is, hoe hij of zij eruitziet, en wat de eigenschappen zijn. Vermeld ook welke voorwerpen bij de personages horen.

Stap 5. Maak een tweede lijst waarin je alle locaties noteert waar het hoofdstuk zich afspeelt. Probeer de locaties zo goed mogelijk te beschrijven.

Stap 6. Neem een aantal gekleurde (markeer)stiften en lees het hoofdstuk nog eens. Tijdens het lezen markeer je alle teksten die de personages uitspreken. Zorg ervoor dat elk personage een eigen kleur heeft. Maak bijvoorbeeld alles wat Stach zegt geel, alles wat de burgemeester zegt rood, enz.

Stap 7. Herschrijf het hoofdstuk *Een zielig stadje* dan van proza naar een toneelstuk. Verdeel het toneelstuk in scènes. Het is het handigst om elke keer als het verhaal zich op een nieuwe locatie afspeelt een nieuwe scène te beginnen. Geef de beginsituatie van de scène aan en ook of die zich 's morgens, 's middags, 's avonds of 's nachts afspeelt.

Stap 8. Schrijf niet alleen op wat de personages zeggen, maar ook wat ze doen. Hieronder staat alvast een beginnetje.

Scène 1: *Het huis van de burgemeester: in de hal. De Tara arriveert bij de burgemeester thuis. Overdag.*

Burgemeester: Dag, Tara, wat fijn dat u gekomen bent.

Tara: Goedemiddag

Burgemeester: Het is mijn vrouw ...

Tara: Dat zal ik wel uitmaken.

Burgemeester: Natuurlijk, Tara. Neem me niet kwalijk.

De burgemeester neemt de cape en de hoed van de Tara aan. Ze lopen naar de slaapkamer.

Scène 2: *Het huis van de burgemeester: in de slaapkamer. De vrouw van de burgemeester ligt in bed.*

Tara: Blijf maar rustig liggen, mevrouwtje.

De vrouw van de burgemeester blijft liggen. De Tara pakt een soort leeslens uit zijn tas en bestudeert de neus van de vrouw van de burgemeester.

Tara (mompelt): Stakare onissimum...

Enzovoort.

Voor de docent:

Voor deze opdracht is het voldoende om alleen het script te schrijven – het hoeft niet te worden uitgevoerd. Mocht u echter de tijd hebben, dan is het natuurlijk zeer de moeite waard om dat wel te doen. U kunt deze opdracht uitbreiden door de leerlingen ook nog decors, kostuums en rekvisieten te laten maken.

Alternatieve opdracht:

Als u wilt dat de leerlingen een eigen, uniek toneelstuk schrijven en opvoeren, kunt u bijvoorbeeld gebruikmaken van [deze lesbrieff](#) van de cultuurtrein. Op [deze site](#) vindt u alle bijlagen die bij de lesbrieff horen.

SUGGESTIE 16: TOVENARIJ OF WETENSCHAP?

In de stad Ekilibrië wordt iedere avond bij een willekeurig huis aangebeld door een vreemdeling. Hij lijkt op een normale man, maar in werkelijkheid is het de vijfhonderd jaar oude tovenaar Pantaar. Hij vraagt om een aalmoes maar is niet met alles tevreden: je moet hem iets geven wat je erg dierbaar is. Pantaar weet precies wat jou het dierbaarst is en als je hem niet geeft wat hij wil neemt hij het. Dat kan zelfs je eigen kind zijn!

Pantaar gooit alles wat hij krijgt in een eeuwig brandend vuur; levende wezens verandert hij eerst in een klok voordat hij ze in het vuur gooit.

Opdracht

In de middeleeuwen geloofden mensen dat tovenaars echt bestonden, maar inmiddels weten we beter. Er bestaan wel goochelaars die net doen alsof ze kunnen toveren. Zij voeren trucjes uit.

Deze opdracht laat je een aantal trucjes zien die je eenvoudig zelf kunt uitvoeren. Laat ze zien aan je vrienden en familie. Ze zullen versteld staan!

Bekijk [dit YouTube-filmpje](#) en kies een truc uit. Oefen eerst een paar keer zodat je zeker weet dat het lukt wanneer je voor publiek staat.

Let op: In het filmpje worden korte aanwijzingen gegeven in geschreven Engels. Het filmpje bevat verder geen gesproken tekst en is ook goed te volgen als je geen Engels kent.

Afronding

U kunt het project rond het boek *Koning van Katoren* afronden door de brieven die de leerlingen bij de inleiding van het project hebben geschreven te gebruiken en er een sollicitatieronde aan vast te knopen.

Stap 1. Verdeel de klas in groepjes van drie of vier.

Stap 2. Elk groepje krijgt een aantal sollicitatiebrieven: een groepje van drie krijgt drie brieven, een groepje van vier krijgt vier brieven. Zorg ervoor dat de groepjes niet hun eigen brieven krijgen.

Stap 3. De groepjes kiezen de beste kandidaat uit de brieven die ze hebben gekregen. Om voortrekken of vriendjespolitiek tegen te gaan, kunt u de namen op de brieven weghalen. (Als u de brieven aan het begin van het project digitaal hebt laten inleveren is dat gemakkelijk te doen.)

Stap 4. Elk groepje kiest ook een aantal opdrachten die de kandidaat moet doen om koning(in) te worden. U kunt bijvoorbeeld een selectie maken uit [deze lijst](#) en de leerlingen daaruit laten kiezen, maar u kunt ook zelf iets verzinnen of de leerlingen iets laten bedenken.

Stap 5. De gekozen kandidaten voeren hun opdrachten uit. Een jury (bestaande uit de rest van de leerlingen) bepaalt wie de opdrachten het beste heeft uitgevoerd, en diegene wordt koning(in).

Stap 6. Versier een stoel tot troon en kroon de nieuwe koning(in) van Nederland.

Alternatieve afronding

In plaats van een sollicitatieprocedure uit te voeren, kunt u ook zelf zeven opdrachten kiezen die alle leerlingen moeten doen. Degene die de opdracht niet voltooit of niet wil doen, valt af. Als er na zeven opdrachten meer dan één leerling over is, kunt u zelf beslissen hoe u het wilt afronden.

Suggesties:

- U kunt meerdere koning(inn)en kronen.
- U kunt nog meer opdrachten laten uitvoeren.
- U kunt een dobbelsteen gebruiken (verzin zelf de criteria) om te bepalen wie de koning(in) wordt.

Daarnaast kunt u ook een dag(deel) inplannen om de verschillende opdrachten die de leerlingen hebben gedaan te laten presenteren. U kunt dit formeel doen door de leerlingen te beoordelen, of informeel tijdens bijvoorbeeld een presentatieavond of -middag, waarvoor u ook ouders, familie of andere belangstellenden kunt uitnodigen.

Het zou leuk zijn als er in de school of het lokaal een (semi-)permanente plek voor het werk van de leerlingen ingeruimd wordt.

BIJLAGE 1: SUGGESTIE 2 (LEESVERSLAG)

Veel scholen en lesmethoden stellen andere eisen aan het maken van een leesverslag. Informeer dus altijd of onderstaande opzet overeenkomt met de ideeën van jouw docent.

Opbouw van een leesverslag

- 1) primaire gegevens
- 2) korte samenvatting
- 3) uitwerking
- 4) eigen mening
- 5) bronvermelding

Primaire gegevens: je noteert onderstaande primaire gegevens op een apart blad:

- de naam van de auteur,
- de titel van het boek
- de naam van de uitgeverij
- de plaats en het jaar van uitgave
- indien vermeld in het boek; het jaartal van de eerste druk van het werk
- als het boek een ondertitel heeft vermeld je die ook

Bijvoorbeeld:

Titel: Koning van Katoren

Auteur: Jan Terlouw

Uitgeverij: Lemniscaat

Druk: Eerste – 1971 (gelezen: zevenenvijftigste druk, 2010)

Geef ook aan:

- hoe de opbouw van het verhaal is
- hoeveel bladzijden het boek heeft
- of er illustraties in het boek staan

Neem ook een afbeelding van het omslag van het boek op in je verslag.

Samenvatting:

Maak een samenvatting van het verhaal van maximaal een half A4'tje in Word.

Uitwerking:

- a. titelverklaring:
Geef aan wat de titel zegt of wat de schrijver daarmee bedoeld kan hebben
- b. motto:
Als het boek een motto heeft, noteer dat dan en leg tevens uit wat het, volgens jou, met het verhaal te maken heeft
- c. thema:
Waar gaat het boek over? Leg dit in maximaal drie zinnen uit.
- d. personages:
Leg uit welke personages in het boek een rol spelen en welke eigenschappen ze hebben. Ontwikkelen zij zich gedurende het verhaal?
- e. tijd en ruimte:

Zijn de omgeving of de tijd waarin het verhaal zich afspeelt van belang voor het verhaal?

f. vertelperspectief:

Is er een ik-verteller, een personale verteller, een alwetende verteller?

Eigen oordeel over het boek:

Wat vind je van het boek? Omschrijf het in maximaal een half A4'tje in Word.

Denk bij het beoordelen van het boek aan de volgende zaken:

- De gebeurtenissen
- De personages
- De opbouw van het verhaal
- Het taalgebruik

Bronvermelding: Geef tot slot aan welke bronnen je hebt gebruikt bij het maken van je verslag. Wees daar heel volledig in.

BIJLAGE 2: SUGGESTIE 14 (KNOBBELNEUZEN TEKENEN)

